

Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen 28.3.2025 laatimat tekoälylinjaukset ovat koulutuksen järjestäjälle velvoittavia, ne rajaavat käytännön tasolla mihin ja miten opettajat ja oppilaat tekoälyä pystyvät käyttämään. Linjaukset tulee olla selkeät, ettei asiat jää tulkinnanvaraisiksi.

Opetushallituksen suositukset:

<https://www.oph.fi/fi/tekoalysuositukset>

Linjaukset Helsingistä:

<https://teaching.helsinki.fi/ohjeet/artikkeli/tekoaly-opetuksessa>

Linjaukset Jyväskylästä:

<https://www.jyu.fi/fi/opiskelijalle/kandi-ja-maisteriopiskelijan-ohjeet/opintoja-ohjaavat-saadokset-ja-maaraykset/tekoalypohjaisten-sovellusten-kaytto-opiskelussa-jyu-ohjeet-ja-linjaukset>

<https://uno.jyu.fi/fi/ajankohtaista/arkisto/2024/04/jyvaskylan-yliopiston-tekoalypolitiikka-ohjaa-tekoalyn-hyodyntamista-tyossa>

1. Johdanto

Visio ja tavoitteet:

Toivakka on tilannut Jyväskylän yliopistolta AIToivakka projektin, jonka tehtävänä on ollut suunnitella tekoälyn käyttöönottoa Toivakan yhtenäiskoulussa. Kunnan kehityshankkeen tavoitteena on luoda Toivakasta tekoälyn pioneeri.

Toivakka pyrkii hankkeen avulla olemaan edelläkävijä digitaalisessa kyvykkyydessään ja tekoälyn soveltamisessa kouluympäristöön.

Soveltamisala:

Näitä käytänteitä tehdessä on sovellettu Helsingin ja Jyväskylän yliopistojen linjauksista, joita voidaan täsmentää alakohtaisesti. Tekoälyn käyttöön opiskelussa sovelletaan koulutuksen järjestäjän hyväksymiä linjauksia tai muita AIToivakka-projektin suosittamia linjauksia.

2. Vastuu tekoälyavusteisesti laaditusta sisällöstä

Tekoälyavusteisen laaditun materiaalin sisällöstä ja oikeellisuudesta vastaa materiaalin tuottanut tai julkaissut luonnollinen henkilö. Lähtökohtaisesti tekoälytyökaluja ei tule käyttää sellaisen materiaalin laatimiseen, jonka oikeellisuutta luonnollinen henkilö ei kykene itse tarkistamaan. Tekoälyn tuottavuushyödyt tulevat myös kyvystä käsitellä ja analysoida suuria määriä tietoja. Suurten tietomassojen analyysissä tai muussa teknisluonteisessa, ihmistä avustavassa toiminnassa voidaan tarvittaessa poiketa velvollisuudesta tarkastaa sisältö yksityiskohtaisesti. Vastuu

tekoälyn tuottaman analyysin sisällöstä on tällöinkin tietoa käsittelevällä henkilöllä. On kuitenkin suositeltavaa dokumentoida, miten ja millä työkalulla analyysi on toteutettu. Erityisesti hallinnollisessa päätöksenteossa ja digitaalisten palvelujen tarjoamisessa yleisölle on huomioitava lainsäädännön asettamat rajoitukset päätösten tekemiselle ja sisällön tarkastamiselle.

3. Läpinäkyvyys

Käytettäessä tekoälyä, opetushenkilöstön tulee sopia tekoälyn käytön periaatteista opiskelussa yhdessä oppijoiden kanssa. Käytön tulisi olla avointa ja eettistä. Oppijoiden kannalta on tärkeää, että he saavat riittävän selkeät ohjeet tekoälyn käytöstä. Jos sovitaan ettei tekoälyä käytetä, oppijoille kerrotaan etukäteen, mitä mahdollisesta tekoälyn hyödyntämisestä tällöin seuraisi.

Muussa koulun toiminnassa tekoälytyökalujen käyttö tulee myös ilmoittaa hyvän tavan mukaisesti ja totuudenmukaisesti. Tämä koskee yhtä lailla tekoälyn käytön viestimistä sidosryhmille kuin tekoälyllä luodun sisällön ilmoittamista sitä hyödynnettäessä. Esimerkiksi tekoälyn luomaa kuvaa tai blogitekstiä ei voi esittää omissa nimissään. Kaikkien tekoälypohjaisten työkalujen kaavamaisista ilmoittamista ei sen sijaan edellytetä. Ei ole tarpeen esimerkiksi ilmoittaa tekoälyn käyttöä asiakirjan ideointi-/tiedonhakuaiheessa, stilisoinnissa, teknisessä analyysissä tai kielenkäännöksissä.

Yleisesti tekoälystä

- Tekoälyllä tarkoitetaan tässä yhteydessä generatiivista tekoälyä, kuten kielimalleja tai kuvanluontipalveluja. Toivakassa näiden sovellusten osalta on sallittua käyttää Copilotia ja ChatGPT:tä.
- Tekoälyä ohjataan prompteilla, eli selkokielisillä kehoitteilla. Kehotteisiin voidaan sisällyttää mm. haluttua vastausta tarkentavia kysymyksiä, taustatietoja ja ohjeistusta tekoälylle.
- Tekoälyn tuotokset tulee aina tarkistaa, sillä vastaus voi sisältää virheitä, vanhentunutta tietoa tai olla puutteellinen.

Helsingin Yliopiston yleinen kuvaus

Linjaukset:

1. Generatiivista tekoälyä saa lähtökohtaisesti käyttää opetuksessa ja kirjoittamisen tukena. Opettaja voi pedagogisin perustein rajata tai kieltää kokonaan tekoälyn käytön.
2. Kaiken kirjallisen materiaalin kielellisestä ja sisällöllisestä oikeellisuudesta kantavat vastuun ihmiset. Tekoälyn käytöstä tulee raportoida luokanopettajan tai aineenopettajan määrittelemällä tavalla hyvää käytäntöä noudattaen.

3. Koetilanteissa tekoälyn käyttäminen ei ole sallittua, ellei opettaja sitä erikseen salli.
4. Opetuksen järjestäjä voi tehdä täydentäviä linjauksia tekoälyn käytöstä omassa organisaatiossaan, kuten opintohallinnossa, opetuksessa ja opiskelussa sekä ohjauksessa.
5. Tekoälyn käyttö oppitunnilla tulee pohjautua ensisijaisesti koulun hyväksymiin palveluihin. Tekoälyn käytössä tulee huomioida palveluiden saavutettavuus ja tietoturva. Oppilaita ei voida edellyttää muiden kuin koulun hyväksymien palveluiden käyttöä.
6. Jos oppilas käyttää tekoälyä harjoitustehtävässä, sen osalla tai kokeessa, jossa se on etukäteen kielletty tai ei raportoi tekoälyn käytöstä ohjeiden mukaisesti, tämä on vilppiä ja käsitellään samoin periaattein kuin muut vilppitapaukset.
7. Opiskelija on aina itse vastuussa palauttamansa tekstin sisällöstä. Tekoälyä käyttäessä tulee olla huolellinen. Tehtävissä, joissa kieliasu on yksi arvioinnin kohde, tekoälyä ei voi käyttää, ellei toisin mainita. Tekoälyn tuottaman tekstin suora sisällöllinen lainaaminen ilman siihen viittaamista on vilpillistä toimintaa, plagiointia ja sepittämistä. Plagiointitapauksissa opintosuoritus voidaan arvioida hylätyksi.
8. Tekoäly ei ole tieteellinen lähde. Tekoäly voi toimia opiskelun tukena, mutta se ei sovellu tieteelliseksi lähteeksi esimerkiksi oppimistehtävissä. Kaikkia opintosuorituksia koskee läpinäkyvyyden vaade. Oikeudenmukaisen arvioinnin takaamiseksi on tuotava opintosuorituksessasi selvästi esiin, mikäli käyttää tekoälysovelluksen tuottamaa tekstiä (vrt. viittaus Internet-sivustoon tai suullinen tiedonanto). On noudatettava hyvää tieteellistä kirjoittamiskäytäntöä ja viitata aina alkuperäiseen lähteeseen alan viitekäytäntöjen mukaisesti.
9. Kenen tahansa henkilötiedon syöttäminen tekoäly sovellukseen on kiellettyä. Esimerkkinä nimi, käyttäjätunnus, osoite ja sähköpostiosoite. Tietosuojasta löytyy lisätietoa AI-Aapisessa.

Linjaukset ovat rakennettu Helsingin ja Jyväskylän yliopistojen linjauksia muokaten ja soveltaen paremmin peruskoulun puolelle.

Lähteet:

<https://www.oph.fi/fi/tekoalysuosituksset>

Linjaukset Helsingistä:

<https://teaching.helsinki.fi/ohjeet/artikkeli/tekoaly-opetuksessa>

Linjaukset Jyväskylästä:

<https://www.jyu.fi/fi/opiskelijalle/kandi-ja-maisteriopiskelijan-ohjeet/opintoja-ohjaavat-saadokset-ja-maaraykset/tekoalypohjaisten-sovellusten-kaytto-opiskelussa-jyu-ohjeet-ja-linjaukset>

<https://uno.jyu.fi/fi/ajankohtaista/arkisto/2024/04/jyvaskylan-yliopiston-tekoalypolitiikka-ohjaa-tekoalyn-hyodyntamista-tyossa>